

Binnen de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hebben enkele fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen over de brief van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 25 november 2010 inzake de motie Harbers (32 210, nr. 17) en het advies van de Commissie Maatstaf: «Meer Mogelijk Maken» (Kamerstuk 29 355, nr. 47)

Bij brief van ... heeft staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, deze beantwoord. Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

Voorzitter van de commissie
Van Bochove

Adjunct-griffier van de commissie
Boeve

Inhoudsopgave

1. Inleiding
2. Advies van de Commissie Maatstaf
3. Beleidsreactie op het advies van de Commissie Maatstaf, in samenhang met het inspectierapport en de motie Harbers

1. Inleiding

De leden van de VVD-fractie hebben met instemming kennisgenomen van de brief van de staatssecretaris inzake de gelijke behandeling van mensen met een handicap of chronische ziekte. Voor deze leden is dit een belangrijk onderwerp, aangezien het voor iedereen mogelijk moet zijn hoger onderwijs te volgen en zichzelf te ontplooiën en ontwikkelen. Om die reden is door het lid Harbers op 18 maart 2010 een motie ingediend, welke breed door de Kamer werd gesteund, en waarin gevraagd werd om een plan van aanpak om de studeerbaarheid en de toegankelijkheid van het hoger onderwijs te vergroten.

De leden van de PvdA-fractie zijn zeer tevreden over de aandacht voor mensen met een handicap of chronische ziekte die willen studeren of reeds aan het studeren zijn. In het kader van een breed toegankelijk hoger onderwijs gaat het om een doelgroep waarvoor de nodige aandacht, begeleiding en voorzieningen vereist is om de kans op studiesucces te verbeteren.

De leden constateren dat er in de voorbije jaren al veel aandacht is geweest. Toch, zo stellen zij, kunnen nog de nodige stappen gezet worden om ook voor deze groep een goede, solide basis en toegangsmogelijkheid in het hoger onderwijs te creëren. Op basis van de voorliggende brief inzake de adviezen van de Commissie Maatstaf hebben de leden nog enkele opmerkingen en vragen.

Voor de leden van de CDA-fractie is de participatie van mensen met een beperking of chronische ziekte heel belangrijk. In dit kader vinden de leden het belangrijk dat er aandacht is voor studeren met een beperking. Het opnemen in de accreditatie van de mate van toegankelijkheid, de voorzieningen en studeerbaarheid voor mensen met een beperking is een belangrijke voorwaarde hiervoor, menen deze leden.

De leden van de D66-fractie zijn tevreden over de vooruitgang die is geboekt bij het wegnemen van belemmeringen om succesvol te studeren voor mensen met een functiebeperking. Deze leden hopen dat het initiatiefwetsvoorstel van het lid Van der Ham om handicap als discriminatiegrond expliciet op te nemen in artikel 1 van de Grondwet, in de toekomst, nog meer waarborgen biedt om ook mensen met een functiebeperking alle kansen in het onderwijs te geven. De leden van de fractie willen zeker stellen dat ook toekomstige studenten met een functiebeperking van deze aanpak kunnen profiteren.

De leden van de SGP-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de voorliggende brief. Zij waarderen de inzet die de staatssecretaris pleegt en zijn van mening dat structurele inbedding van de aandacht voor studeren met een functiebeperking door instellingen voortvarend uitgewerkt moet worden. Het is van belang de criteria hierbij helder aan te geven.

2. Advies van de Commissie Maatstaf

De leden van de CDA-fractie zijn van mening dat de Commissie Maatstaf een goed referentiekader biedt waarmee universiteiten en hogescholen hun instellingsbeleid kunnen verbeteren. Er is al veel verbeterd sinds 2005, maar er zijn nog steeds verbeterpunten gezien de conclusie van de Commissie dat hoger onderwijs nog onvoldoende toegankelijk en studeerbaar is. De leden vinden het van belang dat de aanbevelingen van de Commissie snel overgenomen worden en roepen ook de onderwijsinstellingen op hier haast mee te maken. Deze leden vinden het tevens belangrijk om tot een goed inzicht te komen wat nu precies de knelpunten zijn waar studenten tegenaan lopen en hoe deze knelpunten kunnen worden opgelost. Verder, zo stellen de leden, is het van belang om niet de beperking van de student voorop te stellen bij de begeleiding, maar om te kijken wat de student nodig heeft om te kunnen studeren. Dit vergt een cultuuromslag in het denken, aldus de aan het woord zijnde leden. De leden vinden het, tot slot, belangrijk dat er een integrale aanpak komt op dit terrein door de betrokken ministeries. Hoe denkt de staatssecretaris dit in de toekomst vorm te geven, zo vragen de leden.

3. Beleidsreactie op het advies van de Commissie Maatstaf, in samenhang met het inspectierapport en de motie Harbers

De leden van de VVD-fractie kunnen instemmen met de drie beleidslijnen die de staatssecretaris schetst (integratie van dit onderwerp in beleidsinstrumentarium, specifieke ondersteuning van hoge scholen en universiteiten voor deze doelgroep en het monitoren van de doelgroep). De leden hechten aan een landelijk expertisecentrum, dat de instellingen kan adviseren en ondersteunen. Op die manier wordt de voorlichting over studeren met een handicap meer vraaggestuurd, dan aanbodgestuurd en dat spreekt de leden aan. In het wetgevingsoverleg hoger onderwijs d.d. 29 november jl. heeft de staatssecretaris toegezegd «geen oude schoenen weg te gooien voordat hij nieuwe heeft» in relatie tot de subsidie aan de stichting handicap+studie. Deze leden zijn dan ook tevreden met de aankondiging in de brief van de staatssecretaris dat er voor 1 april 2011 meer duidelijkheid zal zijn over de invulling van het expertisecentrum en de rol van de stichting handicap+studie daarin. Wel vragen de leden aan de staatssecretaris om na het onderzoek ook snel tot een besluit te komen, zodat de stichting voldoende tijd krijgt om ook in haar eigen begroting zich voor te bereiden op haar nieuwe rol.

De leden vinden het voorts belangrijk dat studeren met een functiebeperking een plaats heeft gekregen in het accreditiekader van de Nederlands-Vlaamse Accreditatie Organisatie (NVAO). Daarmee is een deel van het rapport-Maatstaf uitgewerkt en is er een belangrijke drijfveer voor instellingen om de studeerbaarheid en toegankelijkheid te vergroten. De relatie tussen het referentiekader en het accreditatiekader blijft, naar de mening van de leden, onderbelicht. Een conferentie, zoals aangekondigd in de brief, kan bijdragen aan het hoger op de agenda krijgen van dit onderwerp bij de instellingen, zo stellen zij. Graag worden de leden geïnformeerd over de ervaringen van de NVAO met dit nieuwe kader en het referentiekader als hulpmiddel daarbij. De leden stellen voor ook de NVAO te betrekken bij de evaluatie van het referentiekader te zijner tijd. Afsluitend merken de leden op dat, hoewel in de brief van de staatssecretaris concrete maatregelen worden genoemd, er nauwelijks middelen zijn gereserveerd in de OCW-begroting 2011 voor dit onderwerp. Graag horen deze leden van de staatssecretaris welke middelen hij voor de geschetste maatregelen tot zijn beschikking heeft.

De leden van de PvdA-fractie vragen of de staatssecretaris specifiek kan zijn in de termijn waarin er gekeken wordt naar de toegankelijkheid van het hoger onderwijs voor de betreffende groep studenten met beperkingen. In de brief wordt, onder de kop accreditatie, aangegeven dat dit over een aantal jaren wordt onderzocht door de Inspectie van het Onderwijs. Kan de staatssecretaris aangeven op welke termijn dit specifieke totaalbeeld op de toegankelijkheid onderzocht wordt, naast de tussentijdse monitoring waarnaar verwezen wordt in de brief? De leden vinden de geadviseerde oriëntatie op de (toekomstige) arbeidsmarkt voor studenten met een functiebeperking in studie(keuze)begeleiding verstandig. Het is van belang dat deze doelgroep tijdig zicht krijgt op mogelijkheden of op noodzakelijke begeleiding voor een succesvolle entree op de arbeidsmarkt. De leden vragen echter ook aandacht voor de positie van studenten met een handicap in relatie tot stages. De leden vragen de staatssecretaris of hij de opvatting deelt dat ook hier een belangrijke opgave ligt in het verbeteren van het studiesucces en het beperken van onnodige studie-uitval wanneer er tijdig zicht is op geschikte stageplekken, maar ook op begeleiding en het eventueel bieden van voldoende aanbod aan deze studenten? Welke mogelijkheden ziet de staatssecretaris om hier ook aandacht aan te besteden en desgewenst beleid op te ontwikkelen? Is de staatssecretaris bereid om in gesprek te treden met onder andere werkgeversorganisaties over de positie van studenten met een handicap en hun stagemogelijkheden, zo vragen deze leden.

De leden van de CDA-fractie zijn van mening dat het studiekeuzegesprek, naast voldoende begeleiding, heel belangrijk is bij het inzichtelijk krijgen voor beide partijen, student en instelling, wat de mogelijkheden zijn en om een realistisch beeld te krijgen waar de student en de instelling rekening mee moeten houden. Daarnaast zijn de leden het eens met de Commissie Maatstaf dat in de studie(keuze)begeleiding ook de oriëntatie op de arbeidsmarkt dient te worden opgenomen. Wel vragen deze leden in hoeverre de instellingen wel of niet een bindend advies mogen geven en onder welke voorwaarden. Hoe ziet de staatssecretaris de vorm en inhoud van een dergelijk gesprek? Wat gebeurt er verder, vragen deze leden, indien een student wordt geweigerd bij een instelling, of wanneer het hem wordt ontraden een studie te volgen. Waar kan deze student terecht en is er een vorm van beroep mogelijk tegen een dergelijke beslissing? De leden verkrijgen graag een nadere toelichting op dit punt. De leden vragen verder hoe instellingen omgaan met studenten met een beperking die studievertraging oplopen en in het bijzonder hoe de instellingen op dit gebied omgaan met het Profileringsfonds. Deze leden vernemen voorts graag hoe de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) omgaat met verzoeken tot verlenging van de prestatiebeurs van studenten met een beperking. Is er inzicht hoeveel studievertraging studenten met een beperking oplopen? Is er een gemeenschappelijke factor aan te wijzen bij uitval of vertraging? Heeft dit te maken met financiële drempels wegens studievertraging, onvoldoende match met de opleiding of praktische toegankelijkheidszaken? Ook op dit punt verkrijgen de leden graag een nadere toelichting van de staatssecretaris. Tevens vragen de leden aan de staatssecretaris hoe met deze groep studenten wordt omgegaan in het kader van de langstudeerdersmaatregel. Blijft het beroep op het Profileringsfonds en op DUO overeind voor deze groep? Komen er, indien nodig, aanvullende maatregelen, zo vragen de leden. Tenslotte zijn de leden benieuwd naar de positie van de stichting handicap+studie en de uitkomsten van het onderzoek naar een landelijk expertisecentrum en de rol die daarbij voor deze stichting is weggelegd.

De leden van de D66-fractie vragen de staatssecretaris hoeveel middelen er de komende jaren beschikbaar zijn voor dit beleid. Zijn daarin middelen

voor het expertisecentrum handicap+studie opgenomen? Tijdens de eerdergenoemde begrotingsbehandeling OCW 2010 heeft de staatssecretaris aangegeven de opgebouwde kennis van dit expertisecentrum te willen behouden. Hoe en waar borgt de staatssecretaris de kennis over studeren met een studiebeperking van dit expertisecentrum? Welke middelen zijn daarvoor beschikbaar?

Het expertisecentrum handicap+studie signaleert dat onderwijsinstellingen, nu het plan van aanpak is afgelopen, minder aandacht hebben voor studeren met een functiebeperking en het referentiekader. Onderwijsinstellingen geven zelfs aan dat er nauwelijks sprake is van structureel beleid. Wat is de reactie van de staatssecretaris op deze bevindingen? Hoe gaat de staatssecretaris ervoor zorgen dat de geboekte vooruitgang niet verloren gaat? Wat vindt de staatssecretaris van het voorstel de accreditatie te koppelen aan het referentiekader, zo vragen de aan het woord zijnde leden.

De leden van de SGP-fractie vragen welke status het ontwikkelde referentiekader krijgt. Deze leden constateren dat het referentiekader enkel als handreiking aan instellingen en de NVAO wordt meegegeven en dat bepaalde onderdelen door projecten worden ingebed. Zij vragen of de staatssecretaris in een meer formele erkenning en verankering wil voorzien, zodat helder is welke criteria in de beoordeling van belang zijn. De leden vragen voorts hoe de staatssecretaris voorkomt dat door de evaluatie in 2011 van het beleid van de afgelopen jaren en de bezinning op de toekomst de continuïteit van de bestaande inzet in 2011 in het gedrang komt, anders dan door het organiseren van een eenmalige conferentie. Heeft de staatssecretaris een reële verwachting dat de initiatieven die de afgelopen jaren door het stimuleringsbeleid tot stand zijn gekomen onverminderd doorgezet worden, zo vragen zij.